

STRATEGIJA LOBIRANJA

Sarajevo

juli-oktobar, 2011.

Priručnik izrađen u okviru implementacije projekta "Razvoj kapaciteta općinskih Saveza" (CDMA), koji implementira Međunarodna ko-operativna agencija asocijacije holandskih općina (VNG-International), u saradnji sa Savezom općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine (SOGFBiH) i Savezom opština i gradova Republike Srpske (SOGRS), a koji je finansiran od strane Švedske međunarodne agencije za razvoj i saradnju (Sida).

Izdavanje/uredništvo

Autor / urednik

Ćamil Osmanagić, menadžer projekta, VNG-International

Gerrit Jan Schep, međunarodni ekspert, VNG-International

Glavni saradnici:

Selma Fišek, viši saradnik za pravna pitanja, SOGFBiH

Elvira Imširović-Bolić, viši saradnik za pravna pitanja, SOGFBiH

Lektor

Irena Šehić

Grafički dizajn

.....

Izdavač

Projekat CDMA, (SOGFBiH, Sida, VNG-international)

Za izdavača

Erik Boven, voditelj tima, VNG-International

Vesna Travljanin, direktor, SOGFBiH

Sadržaj

Savez općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine	1
1.0 Analiza trenutnog stanja lobiranja i zastupanja SOGFBiH	3
1.1 Jake strane lobiranja SOGFBiH:	3
1.2 Prilike za unapređenje lobiranja SOGFBiH:	4
2.0 Nadogradnja ciklusa politika lobiranja i zastupanja SOGFBiH	5
3.0 Identifikacija prilika za ključne intervencije unutar političkog procesa	5
4.0 Prioriteti plana lobiranja SOGFBiH,	7
4.1 Zakoni koje je izradio Savez općina i gradova Federacije BiH (trenutni status)	7
4.2 Diskusija o novim prioritetima	8
5.0 Preporuke za lobiranje za SOGFBiH	8

Unapređenje procesa lobiranja SOGFBiH-a

(autori: Čamil Osmanagić i Gerrit Jan Schep, septembar 2011.g.)

U okviru CDMA projekta, strategija lobiranja predstavlja jednu od komponenti strateškog planiranja SOGFBiH-a (komponenta 2).

U svrhu sažetog i praktičnog općeg obrazloženja zagovaranja i lobiranja upućujemo na vodič VNG-a "Međunarodno zagovaranje i lobiranje Saveza lokalnih vlasti (LGA, akr.eng) (vidjeti www.vng-international.nl).

Ovaj dokument predstavlja dodatak Strategiji razvoja SOGFBiH-a za 2011.-2015. godinu i obuhvata slijedeće:

1. Analizu trenutnog stanja zagovaranja i lobiranja SOGFBiH-a
2. Nadogradnju ciklusa politika SOGFBiH-a koje se odnose na plan lobiranja
3. Identifikaciju ključnih mogućnosti za intervenciju u političkim procesima ili procedurama koji su relevantni za lobiranje SOGFBiH-a
4. Prioriteti plana lobiranja SOGFBiH-a, uključujući samo planiranje
5. Alate, instrumente i metodologiju pomoću kojih se realizira i unaprijeđuje lobiranje SOGFBiH-a.

Ovaj dokument je pripremljen uz doprinos osoblja i direktora SOGFBiH-a i na osnovu konsultacija sa Predsjednikom SOGFBiH-a, g. Vladom Alilovićem, načelnikom Općine Vitez.

1.0 Analiza trenutnog stanja zagovaranja i lobiranja SOGFBiH-a

Ključna funkcija svakog saveza lokalnih vlasti je da artikuliše, promovira, brani i predstavlja interese svojih članica pred drugim nivoima vlasti, partnerima i akterima, a što je i temelj postojanja SOGFBiH-a, te je shodno tome najveći dio kapaciteta Saveza usmjeren u tom pravcu. SOGFBiH ima višegodina iskustva u zagovaranju i lobiranju. Općenito govoreći, uposlenici Saveza su postali vješti i uspješni u lobiranju.

Uposlenici SOGFBiH-a koji igraju aktivnu ulogu u lobiranju SOGFBiH-a razmotrili su neka od pitanja koja se odnose na lobiranje, i na osnovu toga sastavili slijedeći profil SOGFBiH lobiranja.

1.1 Lobiranje SOGFBiH-a ima slijedeće 'jake' strane:

- Jasno definiranje tema lobiranja
- Identifikacija relevantne ciljne grupe za lobiranje
- Priprema adekvatne argumentacije
- Stalno istraživanje i konsultacije (putem elektronske pošte) između članica SOGFBiH-a
- Uključivanje i stvaranje jedinstvenog stava članica o ciljevima lobiranja Saveza
- Lobiranje na diplomatski, prijateljski orijentiran i miroljubiv način
- Zakonski status zvaničnog zastupnika jedinica lokalne samouprave u Federaciji BiH koga su viši nivoi vlasti dužni konsultovati u vezi sa donošenjem zakona koji se tiču jedinica lokalne samouprave
- Ustanovljena mreža komunikacije sa članovima Parlamenta FBiH (posebno sa Komisijom za lokalnu samoupravu Predstavničkog doma Parlamenta FBiH), kao i sa relevantnim ministarstvima
- Veoma snažna pozicija na Ustavnom sudu FBiH ostvarena putem odbrane pozicije lokalne samouprave u postupcima pred sudom i postupci riješeni u korist jedinica lokalne samouprave
- Uspostavljeni dobri odnosi sa međunarodnim donatorima koji sve više prihvataju Savez kao most između donatora i jedinica lokalne samouprave, koji žele da stupe u kontakt i sarađuju sa lokalnom samoupravom, te žele da prenesu informacije, metode i primjere dobre prakse
- Pružanje informacija javnosti, saradnicima i drugim subjektima putem (nove) web stranice Saveza, kao i drugih alata informisanja (e-Bilten, obavještenje za medije)

1.2 Prilike za unapređenje lobiranja SOGFBiH-a su slijedeće:

- Rad na osnovu plana lobiranja koji se ažurira svake godine i koji će biti dio i proizvod u ciklusu politika Saveza. Plan lobiranja nastaje kao rezultat diskusija na zajedničkom sastanku komisija Saveza te se usvaja na Predsjedništvu i Skupštini Saveza.
- Pomak od pristupa reaktivnog lobiranja (reaktivno djelovanje u odnosu na planove i prijedloge Vlade) i aktivnog lobiranja (izrada i realizacija plana lobiranja Saveza), ka pristupu kojim dominira aktivno lobiranje sa sve manjim učešćem reaktivnog lobiranja.
- Iako Savez ima zakonski status koji mu omogućava da predstavlja jedinice lokalne samouprave pred višim nivoima vlasti, Savez zapravo teži da bude uključen u proces kreiranja zakonskih propisa u početnoj fazi (u fazi pripreme radnih materijala zakonskih propisa). Ovo će također doprinijeti da se SOGFBiH intenzivnije angažuje u aktivnom umjesto u reaktivnom lobiranju.
- Aktivnije učesće članica pri utvrđivanju ključnih tačaka i strategija koje Savez već ima, kao i odlučniji proces u okviru Skupštine Saveza prilikom utvrđivanja prioriteta plana lobiranja, te mogući minimalni i maksimalni ciljani rezultati.
- Ukoliko se ne uspiju postići ciljani rezultati putem zvaničnih kanala i prijateljske diplomacije*, SOGFBiH će pojačati aktivnosti lobiranja i uključivanja medija i javnog mnijenja za interese jedinica lokalne samouprave u FBiH.
- Uspostavljanje zagovaračke pozicije u odnosu na kantone u FBiH radi lobiranja u interesu jedinica lokalne samouprave.
- Članovi Predsjedništva Skupštine Saveza imaju obavezu i mogućnost da putem sastanaka načelnika općina sa područja svog kantona zauzmu zajedničke stavove i iniciraju pitanja, koja će predstaviti na sjednicama Predsjedništva Skupštine Saveza. Na takve sastanke mogu pozivati i diskutovati o relevantnim pitanjima i sa predstavnicima izvršne i zakonodavne vlasti svojih kantona.
- Promovisati kod članica Saveza korištenje komunikacionih sredstava SOGFBiH-a (premda već postoji očit napredak), kao što je *web* stranica Saveza, e-Bilten i brošure.
- Korištenje savremenih tehnika komunikacije sa članicama i partnerima u lobiranju, kao što je *Linked-In* i *Twitter*. Uz pomoć ovih komunikacijskih alata, SOGFBiH može unaprijediti komunikaciju sa članicama i interesnim grupama u cilju razmjene aktuelnih informacija vezanih za procese lobiranja.

2.0 Nadogradnja ciklusa politika lobiranja i zastupanja SOGFBiH-a

Radi optimalnih priprema i provedbe procesa lobiranja preporučuje se uvođenje ciklusa politika SOGFBiH-a za strategije lobiranja. Ovaj ciklus politika je povezan sa Strategijom razvoja Saveza. Svake godine se vrši evaluacija učinkovitosti lobiranja Saveza za prethodnu godinu radi revidiranja plana lobiranja za narednu godinu. U ovom procesu doprinos članica je od ključne važnosti jer lobiranje može biti djelotvorno samo kada Savez djeluje jedinstveno.

U strukturi SOGFBiH-a Skupština i Predsjedništvo imaju odlučujuću ulogu u utvrđivanju prioriteta lobiranja i konačnog plana lobiranja. Komisije i Stručna služba Saveza igraju važnu ulogu u pripremi prijedloga plana lobiranja.

Ciklus politika lobiranja:

Korak 1 : Procjena, analiza, priprema (od strane Stručne službe SOGFBiH-a) i usvajanje strategije lobiranja

- a. Evaluacija prethodnog plana lobiranja SOGFBiH-a i analiza aktuelnog Programa rada Vlade FBiH i Parlamenta FBiH u kontekstu interesa jedinica lokalne samouprave
- b. Organizacija zajedničkog sastanka Skupštinskih komisija
 - i. Priprema materijala za zajednički sastanak
 - ii. Sastanak će rezultirati izradom Prijedloga novog plana lobiranja
- c. Utvrđivanje Prijedloga plana lobiranja od strane Predsjedništva Skupštine Saveza
- d. Usvajanje Prijedloga plana lobiranja od strane Skupštine Saveza
- e. Zvanični i zajednički stav SOGFBiH-a o planu lobiranja
- f. Čitav ciklus se provodi ponovo na godišnjem nivou

Postignuto: Zvaničan zajednički stav SOGFBiH po pitanju prioriteta lobiranja

Legitimitet

- o Zajedničke sjednice Komisija SOGFBiH-a*
- o Predsjedništvo Skupštine Saveza utvrđuje Prijedlog plana lobiranja*
- o Skupština Saveza usvaja Prijedlog plana lobiranja*

3.0 Identifikacija prilika za ključne intervencije unutar političkog procesa

Velikim dijelom uspjeh strategije lobiranja zavisi od detaljnog poznavanja političkog procesa i procedura donošenja zakonskih propisa u FBiH. Zvanične i nezvanične intervencije u ključnim segmentima procesa kod donošenja zakonskih propisa mogu biti odlučujući faktor za uspjeh (neuspjeh) lobiranja. U ovom poglavlju data je analiza i opis relevantnih faza i koraka u zakonodavnom procesu, na entitetskom nivou, u Federaciji BiH.

Cilj – “za ili protiv” zakonskog rješenja

Redovna procedura predlaganja i usvajanja zakona u FBiH je bazirana na različitim fazama tog procesa. Sam proces započinje izradom **radnog materijala zakonskog propisa** od strane resornog ministarstva, nakon čega slijedi izrada **Nacrta zakona**. Ovi zakonski propisi se razmatraju na sjednicama Vlade FBiH, uz učešće svih ministara odnosno predstavnika ministarstava, te je za iste prethodno potrebno pribaviti mišljenje od:

1. Ureda Vlade FBiH za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Evropske unije, i
2. **Saveza općina i gradova FBiH (zakonskog zastupnika jedinica lokalne samouprave pred vlastima u FBiH)**, ukoliko se zakonski propis odnosi na pitanja od interesa za jedinice lokalne samouprave.

***Napomena:** Najpovoljniji pristup za lobiranje je osigurati da predstavnici SOGFBiH-a učestvuju u radnim grupama za izradu radnog materijala zakonskog propisa.

****Napomena:** Bitno je istaći da određeni Prijedlog zakona može biti predložen i od strane grupe poslanika u Parlamentu FBiH.

Redovna procedura usvajanja zakona u FBiH

U izradi zakonskih propisa Vlade i Parlamenta Federacije BiH, utvrdili smo pet različitih faza. U okviru ovih faza, SOGFBiH može intervenirati u pet različitih situacija. Ove prilike za interveniranje se mogu podijeliti u 2 tipa i 3 vrste intervencija

Nakon što Vlada FBiH utvrdi **Nacrt zakona**, isti se dostavlja u oba doma Parlamenta FBiH na razmatranje i usvajanje. Tokom sjednica oba doma Parlamenta FBiH, na kojima se razmatra **Nacrt zakona**, moguće je postavljati pitanja, isticati primjedbe, te predlagati dopune ili izmjene, a na što je ovlašten predstavnik predlagača dužan da odgovori. Nakon usvajanja **Nacrta zakona** u oba doma Parlamenta FBiH, slijedi javna rasprava o usvojenom dokumentu. Predlagači **Nacrta zakona** su dužni da komentare, prijedloge i sugestije sa javne rasprave uzmu u obzir prije utvrđivanja **Prijedloga zakona**. Utvrđeni **Prijedlog zakona** se ponovno razmatra na sjednici Vlade Federacije, nakon čega se upućuje na usvajanje u oba doma Parlamenta FBiH uz dostavljeno **Obrazloženje sa održane javne rasprave**.

U postupku usvajanja **Prijedloga zakona** u Parlamentu FBiH moguće je intervenirati ali samo putem ulaganja **amandmana**. Članovi Parlamenta pojedinačno glasaju o svakom uloženom **amandmanu**, kao i o **Prijedlogu zakona sa usvojenim amandmanima**.

Zakon se zvanično usvaja ukoliko je za njega glasala većina članova Parlamenta FBiH.

*****Napomena:** SOGFBiH ima mogućnost da interveniše ili utiče na **zakonski propis** tokom pripremnih sastanaka različitih parlamentarnih komisija i odbora, koji se održavaju prije sjednica Parlamenta FBiH.

U proceduri izrade i usvajanja **zakonskih propisa**, od strane Vlade i Parlamenta FBiH, identificirali smo 5 različitih faza, i to:

1. Sjednica Vlade, prije usvajanja **Nacrta zakona**, kada je potrebno iznijeti i mišljenje Saveza
2. Sjednica Predstavničkog doma na kojoj se razmatra i usvaja **Nacrt zakona**
3. Sjednica Doma naroda na kojoj se razmatra i usvaja **Nacrt zakona**
4. Sjednica Predstavničkog doma na kojoj se razmatra i usvaja **Prijedlog zakona**
5. Sjednica Doma naroda na kojoj se razmatra i usvaja **Prijedlog zakona**

U okviru ovih 5 faza SOGFBiH ima pogodan prostor i pravi moment, za zvanično interveniranje.

Intervencije Saveza mogu biti podijeljene u 2 tipa i tri vrste intervencija
Intervencije mogu biti:

1. Indirektne intervencije

Priprema primjedbi, pitanja ili amandmana koji će predstaviti Parlamentu oni članovi Parlamenta koji ih podržavaju. Lobiranje se fokusira na dostavljanje tačnih informacija, argumenata i prednacrtanih prijedloga prvenstveno takvim, ali i svim drugim, članovima parlamenta.

Ovaj pristup može se primijeniti u tri vrste interveniranja:

- a. **Primjedba** – tokom rasprave prije usvajanja nacrtu zakona u Parlamentu
- b. **Pitanje** – tokom rasprave o Vladinom objašnjenju o odbijenim primjedbama (Obrazloženje sa održane javne rasprave)
- c. **Amandman** – tokom rasprave prije usvajanja prijedloga zakona u Parlamentu

2. Direktno interveniranje

Direktno interveniranje su osigurane na osnovu Zakona o principima lokalne samouprave koji utvrđuje SOGFBiH kao glavnog i legitimnog zastupnika jedinica lokalne samouprave odnosno njihovih interesa. Na ovaj način SOGFBiH ima zvanično pravo da izrazi i uputi mišljenje i stavove jedinica lokalne samouprave u Federaciji, u pisanom obliku, izravno Predsjedniku Parlamenta, kao i pravo da u tu svrhu zahtijeva obraćanje pred Parlamentom FBiH.

Ovaj pristup može se primijeniti u tri vrste interveniranja:

- a. Tokom rasprave prije usvajanja nacrtu zakona u Parlamentu
- b. Tokom rasprave o vladinom objašnjenju o odbijenim primjedbama (Obrazloženje sa održane javne rasprave)
- c. Tokom rasprave prije usvajanja prijedloga zakona u Parlamentu

Pored ovih intervencija uvijek postoji još jedan način da Savez zastupa/zagovara interese jedinica lokalne samouprave. SOGFBiH može u svakom momentu organizirati javnu raspravu o bilo kojoj temi od interesa za jedinice lokalne samouprave.

Pored prethodno opisanih procedura, postoje i procedure usvajanja zakona “**po hitnom**”, i “**po skraćenom postupku**“. Ove dvije procedure nisu od značaja za Strategiju lobiranja SOGFBiH, jer se primjenjuju u specifičnim slučajevima. Procedura usvajanja zakona “**po hitnom postupku**” se primjenjuje u slučaju hitnih intervencija sa ciljem sprječavanja većih šteta, kao i u cilju zaštite javnog interesa.

Procedura usvajanja zakona “**po skraćenom postupku**” se primjenjuje u slučaju kada se vrše jednostavnije izmjene i ispravke u tekstu zakona.

U normalnim situacijama slučajevi u kojima se pristupa primjeni usvajanja zakona **po hitnom** i **po skraćenom postupku** nisu od značaja za interese jedinica lokalne samouprave u FBiH.

4.0 Prioriteti plana lobiranja SOGFBiH-a

4.1 Zakoni koje je izradio Savez općina i gradova Federacije BiH (trenutni status)

1. **Zakon o zaposlenicima u organima jedinica lokalne samouprave** - Zakon o zaposlenicima u organima jedinica lokalne samouprave pripremljen od strane Radne grupe Saveza i do danas se nije našao u parlamentarnoj proceduri iako je po Zaključku Predsjedništva Skupštine Saveza bio upućen nadležnim tijelima na dalje postupanje. Važno je istaći da je ovaj zakon uvršten u prijedlog Programa rada Vlade FBiH za 2011. godinu. Naime, Federalno ministarstvo pravde je u okviru planiranih aktivnosti na donošenju zakonskih propisa iz oblasti uprave, uvrstilo ovaj zakon u plana rada za mjesec decembar.
2. **Zakon o šumama** - Ustavni sud FBiH je postupajući po zahtjevu Općine Konjic i Saveza općina i gradova Federacije BiH, 14.04.2009. godine donio presudu kojom je utvrđeno da je Zakonom o šumama („Službene novine Federacije BiH“ br: 20/02, 29/03 i 27/04) povrijeđeno pravo općina na lokalnu samoupravu. S tim u vezi, Parlamentu FBiH je data mogućnost da kao prelazno rješenje u konsultaciji sa Savezom općina i gradova FBiH, usaglasi Zakon o šumama sa Evropskom poveljom o lokalnoj samoupravi, odnosno sa Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH u roku od šest mjeseci od dana objavljivanja presude u „Službenim novinama Federacije BiH“. Obzirom da se Savez i Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva ni nakon niza pokušaja nisu uspjeli usaglasiti oko zajedničkog teksta Zakona o šumama, Radna grupa Saveza je izradila Prijedlog Zakona o šumama čiji je predlagač u Parlamentu FBiH bila grupa poslanika Predstavničkog doma Parlamenta FBiH. Isti je usvojen po hitnom postupku na 32. sjednici Predstavničkog doma Parlamenta FBiH koja je održana 14.07.2010. godine.
3. **Zakon o premjeru i katastru nekretnina** - Radna grupa Saveza je također pripremila i nacrt Zakona o premjeru i katastru nekretnina. Ni ovaj zakon se do danas nije našao u parlamentarnoj proceduri.

4.2 Diskusija o novim prioritetima

Zbog važnosti oblasti koju uređuju, Savez će se u narednom periodu fokusirati na donošenje slijedećih zakona:

1. **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine**
2. **Zakon o koncesijama**
3. **Zakon o šumama**
4. **Zakon o zaposlenicima u organima jedinica lokalne samouprave**
5. **Zakon o matičnim knjigama u Federaciji Bosne i Hercegovine**
6. **Zakon o premjeru i katastru nekretnina**
7. **Zakon o stvarnim pravima**

Strateško opredjeljenje za planiranje i implementaciju aktivnosti iz ovog dokumenta mora biti u skladu sa planom i programom rada Vlade i Parlamenta FBiH za tekuću godinu.

5.0 Preporuke za lobiranje za SOGFBiH

U ovom dokumentu se uglavnom opisuje kako SOGFBiH organizira lobiranje, kao i procedure zauzimanja jedinstvenog stava Saveza. Mi to nazivamo **ciklusom politike strategije lobiranja**, kojim se osigurava participatoran proces (uz učešće svih članova Saveza), kroz koji se postiže puni legitimitet, te u konačnici omogućava Savezu utvrđivanje solidnog **Plana lobiranja**.

Lobiranje se ne odnosi samo na zauzimanje jedinstvenog stava, zaštitu i unapređenje pozicije lokalne samouprave. U jednoj široj perspektivi, lobiranje i zagovaranje Saveza može također uticati i na druge aktere u procesu, pored Vlade i Parlamenta, a kao mogući rezultati mogu biti subvencije, transferi, memorandumima o razumijevanju, pozitivna percepcija u medijima i štampi, itd.

Posmatrajući iz jedne šire perspektive, lobiranje može uticati na :

1. Usvajanje zakonskih propisa relevantnih za lokalnu samoupravu u FBiH
2. Mišljenje političara i članova Vlade što može rezultirati potpisivanjem memorandumima o razumijevanju ili kodeksa
3. Saradnju između različitih nivoa vlasti (federalne, kantonalne i lokalne uprave)
4. Saradnju sa ostalim učesnicima u procesu, kao što su NVO-i privatna preduzeća, itd.
5. Širenje svijesti o odlukama Ustavnog suda koje se odnose na lokalnu samoupravu
6. Spremnost (međunarodnih) donatora da sarađuju sa lokalnom upravom preko SOGFBiH-a
7. Mišljenje članova SOGFBiH-a
8. Javno mišljenje o poziciji lokalne uprave (mediji i štampa)

Strategija lobiranja SOGFBiH-a treba sadržavati kombinaciju različitih ciljeva navedenih u tačkama od 1 do 8, zatim aktivnosti i vremenske rokove, a kako bi se postigao što bolji efekt u lobiranju.

Kada je u pitanju metodološki pristup pripreme sadržaja plana lobiranja (kao dijela strategije lobiranja), u obzir se moraju uzeti slijedeći važni aspekti:

Prilikom izrade plana lobiranja SOGFBiH bi trebao:

- A. **Odrediti prioritete** lobiranja. Odabrani prioriteti će se razlikovati po svom obimu i složenosti. Kod određivanja prioriteta tema, može nam pomoći ako ih klasificiramo prema različitim dimenzijama, kao što su:
 - a. Ne tako – ili – vrlo važno za članove
 - b. Brzo ostvarivi (kratkoročni) – i – dugoročni (strateški ciljevi)
 - c. Potrebno malo – ili- puno priprema
 - d. Lako – ili – teško za pregovaranje
 - e. Malo – ili – veoma politički osjetljivo
 - f. Mala – ili – velika medijska pažnja
 - g. Lako – ili – teško implementirati
- B. **Postaviti nešto veće ciljeve u odnosu na očekivanja**. Pri tome, treba imati na umu da cijevi i dalje moraju biti **“SMART”** (Specifični, Mjerljivi, Ostvarljivi, Realistični i Pravovremeni)
- C. **Ograničiti broj prioriteta**. Važno je da ne bude previše tema. Obim plana lobiranja mora biti koncipiran u skladu sa kapacitetima za intervenciju i implementaciju.
- D. Koristiti **inicijative članica i njihovo znanje i argumentaciju** kao polazište za plan lobiranja. **Koristiti općinske službenike**, koji su detaljno upoznati sa stvarnim problemima na lokalnom nivou, a što predstavlja značajan

potencijal za izradu ispravnih prijedloga za lobiranje. U svrhu uniformnosti i lakšeg praćenja inicijativa članica SOGFBiH bi trebao kreirati **formu i format** za iste.

- E. Koristiti **Diskusije i konsultacije** sa članicama kako bi se utvrdili ***pravi*** ciljevi i zadaci.
- F. **Komunicirati interno i eksterno** sa drugim zainteresiranim stranama o temama za lobiranje i cijevima.
- G. **Argumentacija** za lobiranje uvijek treba biti zasnovana na činjenicama i podacima iz ozbiljnih istraživanja.
- H. U svrhu istraživanja dobrih i loših praksi, SOGFBiH se uvijek može koristiti **iskustvima NALAS (Mreža asocijacija lokalnih vlasti jugoistočne Evrope)** zemalja.
- I. **Benchmarking**, kao komparativna analiza, može također dati dobre argumente - *pro et contra*.

U ovom dokumentu smo također opisali i ukazali na načine kako se može zvanično intervenirati i uticati na zakonodavstvo relevantno za lokalnu samoupravu Federacije Bosne i Hercegovine. Ali intervencije putem lobiranja, bile one direktne ili indirektno, prethodno moraju zadovoljiti dva uslova:

1. Za procedure u Parlamentu, SOGFBiH mora osigurati ***prijatelje u Parlamentu-Parlamentarce***, koji su spremni i voljni da zastupaju interese SOGFBiH-a u Parlamentu.
2. Cjelokupna pismena korespondencija i obraćanja, te primjedbe, pitanja, i amandmani koje SOGFBiH upućuje prema izvršnim i zakonodavnim tijelima mora biti veoma dobro pripremljena kao i argumentovana na odgovarajući način.

Pored ovih preporuka, dobro je naglasiti važnost nekih praktičnih pitanja:

- Voditi računa o ispravnom adresiranju:
 - Ministarstava
 - Vlada
 - Parlamenata
 - Onih koji mogu osigurati promjene
 - Onih sa kojima se može djelotvorno sarađivati
 - Onih koji mogu uticati na one koji mogu osigurati promjene
- Da je zvanični predstavnik SOGFBiH-a u procesu lobiranja i zagovaranja osoba koja je kompetentna za ovaj posao
- Primijeniti adekvatan pristup
- Biti spreman na kompromise (!)(prihvatljivi minimum naspram željenom maksimumu)
- Osigurati medijsku pokrivenost
- Imati na umu dobar *"timing"* (povoljan trenutak)

Na kraju, ukoliko su sve pripreme dobro izvršene koje se odnose na alate, instrumente i preporuke, i ako su uvaženi svi procesi opisani u dokumentu, ne postoji mogućnost neuspjeha. Čak i u slučaju da se zacrtani ciljevi ne ostvare odmah. Lobiranje u interesu lokalne uprave je stvar izdržljivosti i upornosti (mnogo duže od jednog izbornog mandata). SOGFBiH je potpuno spreman da, u pravom momentu, započne cjelokupni proces ponovo, sa istom temom i zacrtanim ciljevima.

Strategija lobiranja će se implementirati i nadograđivati u skladu sa drugim strateškim dokumentima kako bi bila usklađena sa kompletnim setom strateških dokumenata, uključujući:

I. Strategija razvoja	IV. Strategija komunikacija	VII. Strategija pružanja usluga
II. Godišnji plan rada	V. Medijski plan	
III. Prioriteti lobiranja i zagovaranja	VI. Plan razvoja ljudskih resursa	